

DOĞU HÍLAFETÍ'NÍN TOPRAKLARI
ÍSLAM FETHÍNDEN TÍMUR'A
MEZOPOTAMYA, ÍRAN VE TÜRKÍSTAN
GUY LE STRANGE

VakıfBank Kùltür Yayınları: 0464
Tarih: 0116

DOĞU HİLAFETİ'NİN TOPRAKLARI
İSLAM FETHİNDEN TİMUR'A
MEZOPOTAMYA, İRAN VE TÜRKİSTAN
GUY LE STRANGE

Özgün Adı
The Lands of the Eastern Caliphate:
Mesopotamia, Persia and Central Asia from the
Moslem Conquest to the Time of Timur

Türkçesi
Adnan Eskikurt
Cengiz Tomar

Yayın Danışmanı
Ekrem Demirli

Proje Editörü ve Son Okuma
Ömer Uzunağaç

Kapak ve Sayfa Uygulama
Faruk Özcan

Kitap Editörü
Elif Uzunağaç

VakıfBank Kùltür Yayınları
İnkılap Mahallesi
Dr. Adnan Büyükdeniz Caddesi
No: 7/A1 – Kat 13
34768 Ümraniye / İstanbul
Telefon: 0 216 285 9571
www.vbky.com.tr – info@vbky.com.tr
Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2026

ISBN 978-625-5848-83-3

Kitabın Türkçe yayın hakları VakıfBank Kùltür
Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek
şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının
yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik
araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali
hakları saklıdır.

Baskı
Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
34310 Haramidere, Avcılar / İstanbul
Tel: 0 212 412 1700
www.mega.com.tr – info@mega.com.tr
Sertifika No: 44452

1. Baskı: Mayıs 2026

DOĞU HİLAFETİ'NİN TOPRAKLARI

İSLAM FETHİNDEN TİMUR'A
MEZOPOTAMYA, İRAN VE TÜRKİSTAN

GUY LE STRANGE

TÜRKÇESİ
ADNAN ESKİKURT
CENGİZ TOMAR

GUY LE STRANGE

1854 yılında İngiltere Hunstanton'da doğdu. Ömrünün büyük kısmını yurt dışında geçirdi. Paris'te bulunduğu esnada Alman müsteşrik Julius von Mohl'un etkisiyle Fars edebiyatına ilgi duymaya başladı. İyi derecede Arapça ve Farsça öğrendi. Fars kültürünü daha iyi tanımak amacıyla 1877-1880 yıllarında İran'da bulundu. Daha sonra Cambridge'e (İngiltere) yerleşerek kendisini eserlerini yazmaya adanmıştı. Küçük yaşta beri görme bozukluğu bulunan Guy le Strange, 1912 yılından itibaren görme yeteneğini kaybetme noktasına geldiğinde de çalışmalarına devam etti. 23 Aralık 1933 tarihinde Floransa'da (İtalya) öldü. Doğu dünyası ve edebiyatı ile ilgili onlarca eser ve çeviri kaleme alan Guy le Strange'in en önemli çalışmaları şunlardır: *Baghdad during the Abbasid Caliphate from Contemporary Arabic and Persian Sources* (Oxford, 1900) ve elinizdeki kitabın İngilizce orijinali *The Lands of the Eastern Caliphate: Mesopotamia, Persia and Central Asia from the Moslem Conquest to the Time of Timur* (Cambridge, 1905). Yazarın pek çok eseri Arapça ve Farsça'ya çevrilmiştir.

ADNAN ESKİKURT

1967 İstanbul doğumludur. Darüşşafaka Lisesi'nden mezun olduktan sonra, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği Bölümü'nde lisans eğitimi aldı (1992). Aynı üniversitenin Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nde yüksek lisans (1995) ve Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde doktora programlarını (2003) tamamladı. Marmara Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak vazifeli bulunduğu dönemi (1999-2003) takiben, İstanbul Beykent Üniversitesi'nde göreve başladı ve 2005-2008 yıllarında bu kurumda öğretim üyesi olarak tarih derslerine girdi. 2011 yılında İstanbul Medeniyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Ortaçağ Anabilim Dalı'nda yardımcı doçent kadrosuna atandı. 2017 yılında doçent unvanını aldı. 2022 yılında da profesör kadrosuna atandı. Hâlen aynı kurumda görevli olan Eskikurt, tarih ve tarihî coğrafya disiplinlerinde araştırma ve saha çalışmaları yapmaktadır. Çalışmaları, XI. asırdan itibaren Anadolu yarımAdası ile yakın çevresinde yaşamlarını sürdüren Türk topluluklarının insan-mekân ilişkisi çerçevesinde beşeri-iktisadi faaliyetlerini konu edinmektedir.

CENGİZ TOMAR

1970 yılında Üsküdar'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini burada tamamladı. 1992 yılında Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu. 1993 yılında aynı bölüme araştırma görevlisi olarak atandı. 1993-1995'te Ürdün Üniversitesi'nde, 2000-2003'te Edinburgh Üniversitesi'nde Arapça ve Ortadoğu Tarihi üzerine eğitim aldı. 2003-2005'te Şam Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalıştı. Marmara Üniversitesi'nde 2006'da doktorasını tamamladı. Aynı üniversitede 2011'de doçent, 2016'da profesör unvanını aldı. 2011-2014'te Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü müdür yardımcılığı, 2017'de Yalova Üniversitesi rektör yardımcılığı, ardından Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi dekanlığı yaptı. Marmara Üniversitesi Kudüs Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi kurucu müdürü olarak çalıştı. 2018-2022'de Ahmet Yesevi Türk-Kazak Üniversitesi rektörlüğü görevinde bulundu. Hâlen IRCICA Başdanışmanı ve Araştırma-Yayınlar Başkanı olarak görev yapmaktadır. Arap Dünyası ve Orta Doğu üzerine çok sayıda çalışması bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Haritalar Listesi	7
Kısaltmalar ve Müslüman Coğrafyacıların Kronolojik Listesi	9
Çevirmenlerin Birinci Baskıya Önsözü	11
Çevirmenlerin Gözden Geçirilmiş Yeni Baskıya Önsözü	13
Yazarın Önsözü	15
1. Giriş	19
2. Irâk (I)	37
3. Irâk (II)	51
4. Irâk (III)	63
5. Irâk (IV)	77
6. Cezîre (I)	91
7. Cezîre (II)	105
8. Yukarı Fırat	117
9. Rûm veya Küçük Asya (I) [Anadolu]	127
10. Rûm veya Küçük Asya (II) [Anadolu]	143
11. Azerbâyçân	157
12. Gîlân ve Kuzeybatı Eyaletleri	167
13. Cibâl (I)	179
14. Cibâl (II)	193
15. Cibâl (III)	205
16. Hûzistân	219
17. Fârs (I)	231
18. Fârs (II)	243
19. Fârs (III)	253
20. Fârs (IV)	263
21. Kirmân (I)	271
22. Kirmân (II)	281
23. Büyük Çöl ve Mekrân	291
24. Sicistân	301
25. Kûhistân	317
26. Kûmis, Taberistân ve Cürcân	327
27. Horâsân (I)	341
28. Horâsân (II)	353
29. Horâsân (III)	361
30. Horâsân (IV)	371

31. Amû Deryâ [Ceyhûn]	381
32. Hârizm	393
33. Soğd	405
34. Sir Deryâ [Seyhûn] Eyaletleri	415
Dizin	427

HARİTALAR LİSTESİ

I. Abbasi Hilafetinin eyaletleri ve anayollar	17
II. İrâk ve Hûzistân eyaletleri ve Cezîre'nin bir bölümü	39
III. Cezîre ve Azerbâyçân ile Kuzevbatı hududunun eyaletleri	93
IV. Rûm eyaleti	129
V. Mâzenderân, Kûmis ve Cûrcân ile birlikte Cibâl ve Gilân eyaletleri	181
VI. Fârs ve Kirmân eyaletleri	233
VII. Sicistân'ın bir kısmı ile birlikte Megrân eyaleti	293
VIII. Sicistân'ın bir bölümü ile birlikte Kûhistân ve Horâsân eyaletleri	303
IX. Amû Deryâ [Ceyhûn] ve Sir Deryâ [Seyhûn] eyaletleri	383
X. Hârizm eyaleti	395

KISALTMALAR VE MÜSLÜMAN COĞRAFYACILARIN KRONOLOJİK LİSTESİ

		Hicri	Miladi
İ. H.	İbn Hurdâzbih	250	(864)
Kud.	Kudâme	266	(880)
Ykb.	Ya'kübî	278	(891)
İ. S.	İbn Serâbiyûn	290	(903)
İ. R.	İbn Rüste	290	(903)
İ. F.	İbnü'l-Fakih	290	(903)
Mes.	Mes'ûdî	332	(943)
İst.	İstahrî	340	(951)
İ. Hav.	İbn Havkal	367	(978)
Muk.	Mukaddesî	375	(985)
N. H.	Nâsir-ı Hüsrev	438	(1047)
F. N.	Fârsnâme	500	(1107)
İdr.	İdrîsî	548	(1154)
İ. C.	İbn Cübeyr	580	(1184)
Yak.	Yâkût	623	(1225)
Kaz.	Kazvînî	674	(1275)
Mar.	Marâsid	700	(1300)
E. F.	Ebü'l-Fidâ	721	(1321)
Mst.	Müstevfî	740	(1340)
İ. B.	İbn Battûta	756	(1355)
Hfz.	Hâfız-ı Ebrû	820	(1417)
A. Y.	Şerefeddin Ali Yezdî	828	(1425)
C. N.	Cihannümâ	1010	(1600)
E. G.	Ebü'l-Gâzî Bahadır Han	1014	(1604)

ÇEVİRMENLERİN BİRİNCİ BASKIYA ÖNSÖZÜ

Tarihin toplumların geçmişteki yaşantılarını yer ve zaman göstererek inceleyen bir bilim dalı olduğu herkes tarafından bilinmekle birlikte günümüz tarihçiliğinde mekân yani coğrafya hep ihmal edilen taraf olmuştur. Hâlbuki tarihi anlamak aynı zamanda coğrafya bilmeyi gerektirir. Orta Çağ İslâm tarihini anlayabilmek de Orta Doğu'nun tarihî coğrafyası hakkında bilgi sahibi olmayı zorunlu kılmaktadır. Ülkemizde son zamanlarda tarihî coğrafya ile alakalı bazı eserler neşredilmekle birlikte bu eserler henüz istenilen düzeyde değildir.

Guy le Strange'in Türkçeye kazandırdığımız bu eseri (*The Lands of Eastern Caliphate: Mesopotamia, Persia and Central Asia from the Moslem Conquest to the Time of Timur*, Cambridge 1905) telif edilmesinin üzerinden bir asırdan fazla geçmiş olmasına rağmen bir müracaat kitabı olarak klasikleşmiş ve hâlâ değerini korumaktadır. Daha 1970'te Farsçaya (*Cuğrâfiyâ-yı Târih-i Serzeminhâ-yı Hilâfet-i Şarkî*, çev. Mahmud İrfan, Tahran), 1985'te Arapçaya (*Büldânü'l-Hilâfeti's-Şarkıyye*, çev. Beşir Fransis-Korkis Avvâd, Beyrut) tercüme edilmiş olmasına rağmen bugüne kadar Türkçe'ye çevrilmemiştir. Bu değerli eseri, iki yıl süren bir çalışma sonucu, Arapça ve Farsça kaynaklarla karşılaştırarak Türkçeye tercüme ederek ilgililerin dikkatlerine sunmaktayız.

1854 yılında İngiltere, Hunstanton'da doğan Guy le Strange, Clifton College'daki lise eğitimini tamamlamasının ardından herhangi bir üniversite eğitimi görmemiştir. Ancak yüksek standartlardaki ilmî çalışmaları nedeniyle Cambridge Üniversitesi kendisine onursal yüksek lisans derecesi vermiştir. Varlıklı bir İngiliz ailesinin oğlu olarak hayatının büyük kısmını yurt dışında Avrupa ve Orta Doğu'da geçirmiştir. Paris'te yaşadığı esnada College de France'da Fars dili ve edebiyatı profesörü olan Julius von Mohl'la tanışıklığı sayesinde Farsça ile Orta Doğu tarihi ve kültürüne ilgi duymaya başladı. Stanislas Guyard'dan Arapça öğrendi. 1877-1880 yıllarını İran'da geçirek bölge insanı ve kültürünü tanıma imkânı buldu. Uzun yıllar Floransa'da yaşadı. Bu esnada Londra'da yayımlanan prestijli edebiyat dergilerinden *The Saturday Review*'e yazılar yazdı. 1907'de Cambridge'e dönerek 1933'teki vefatına kadar orada yaşadı.

İlk eserleri daha ziyade Fars dili ve kültürü ile ilgili olan Guy le Strange'in, tercümesini sunduğumuz bu eserinin yanı sıra Orta Doğu tarihi coğrafyası alanında *Palestine under the Moslems a Description of Syria under the Holy Land from 650 to 1500* (London 1890) ve *Baghdad during the Abbasid Caliphate, from Contemporary Arabic and Persian Sources* (Oxford 1900, I-II) adlı önemli çalışmaları bulunmaktadır.

Çevirisini sunduğumuz bu eser; Irak'tan Horasan ve Afganistan'a Anadolu'dan Hârizm ve Türkistan'a kadar olan İslâm topraklarının tarihî coğrafyasını İbn Havkal, İbn Hurdâzbih, İbn Rüste, İstahrî, Mukaddesî (Makdisî), İdrisî ve Kazvînî gibi Orta Çağ coğrafyacılarının yanı sıra Hâfız-ı Ebrû, Yezdî ve Ebü'l-Fidâ gibi tarihçiler ile İbn Cübeyr ve İbn Battûta gibi seyyahların eserlerinden yararlanarak ilk İslâm fetihlerinden XV. yüzyıla kadar İslâm dünyasının tarihî coğrafyasını ortaya koyarak klasikleşmiştir.

Bu eserde tarihî coğrafyanın yanı sıra yerleşim birimlerinin topografyası, tarım ve mahsuller, ticaret ve emtia, yapılar ve yerleşim birimleri arasındaki mesafeler ele alınmaktadır. Böylece Arap ve Fars Orta Çağ İslâm coğrafyacılarındaki mevcut malumat bir araya getirilmek suretiyle araştırmacı ve tarihçilerin işi kolaylaştırılmıştır.

Eserin, Cambridge 1905 tarihli ilk baskısı çeviriye esas olmuş, tercüme edilirken yerleşme isimleri ve telaffuzları hususunda ve açıklamanın gerekli olduğu hâllerde, köşeli parantez içerisinde metin araları ve dipnotlarda ek bilgilere yer verilmiştir. Yine 1930 tarihli baskıda bulunan düzeltmeler de dipnotlarda gösterilmiştir.

Yerleşmeler ve kısımlarının tanımlanmasına dikkat edilmiş (district=bölge, city=şehir, town=kasaba, township=küçük kasaba, citadel=iç kale/erk/ahmedek, inner city=şehristân, outer city=rabat, quarter=mahalle, suburb=dış mahalle, castle=kale, fortress=hisar-istihkâm, hamlet=mezraa) ve olası bir karmaşa önlenmiştir.

Metinde mevcut uzunluk, hacim ve ağırlık birimlerinin karşılıklarının hesaplanmasında, Walter Hinz'in *İslâm'da Ölçü Sistemleri* (çev. Acar Sevim, Marmara Üniversitesi, İstanbul 1990) adlı eserinden istifade edilmiştir. Yerleşim birimleri ve akarsuların metin içerisinde köşeli parantez dâhilinde verilen günümüz isimlerinin belirlenmesi için de *Britannica World Atlas* (Encyclopaedia Britannica, Chicago 1967), *Collier's World Atlas and Gazetteer* (P. F. Collier & Son Corporation New York 1944), *Petrol Ofisi Türkiye Karayolları Haritası* (1/600.000 Ölçekli Türkiye Fiziki Atlası, Atlas Harita Servisi, İstanbul 2007) ve Faik Sabri Duran'ın *Büyük Atlas*'ı (Kanaat Yayınları, İstanbul 1975) kullanılmıştır.

Orta Çağ Arapça ve Farsça İslâm coğrafya kaynaklarıyla karşılaştırarak Türkçe tercümesini yayıma hazırladığımız bu eserin araştırmacılara yararlı olacağını ümit eder, İSAM ve IRCICA kütüphaneleri ile çalışanlarına teşekkürlerimizi arz ederiz. Yine değerli görüş ve önerileri ile bize yardımcı olan meslektaşlarımız Hayrunnisa Alan, Osman Gazi Özgüdenli ve Zekai Mete ile Cihan Piyadeoğlu'na şükranlarımızı sunarız.

Adnan Eskikurt
Cengiz Tomar
Nisan 2015, İstanbul

ÇEVİRMENLERİN GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ YENİ BASKIYA ÖNSÖZÜ

Guy le Strange'in günümüzde klasik bir müraacat kitabı haline gelmiş eserini (*The Lands of Eastern Caliphate: Mesopotamia, Persia and Central Asia from the Moslem Conquest to the Time of Timur*, Cambridge 1905) telif edilmesinden neredeyse bir asır sonra dilimize tercüme ederek *Doğu Hilafetinin Memleketleri (Mezopotamya, İnan ve Orta Asya) İslâm Fetihlerinden Timur Zamanına Kadar* ismi ile akademik çevrelerin istifadesine sunmamız üzerinden neredeyse on sene kadar bir zaman geçti.

Bu süreçte epey dikkat çeken ve olumlu dönüşler aldığımız bu tercümeden birçok akademik çalışmada yararlanılmış olması bizleri bir hayli sevindirdi. Ancak ilk baskının sınırlı sayıda basılmış olması ve büyük talep görerek hızla tükenmesi sonucunda sadece tercümeyle temin edebilmiş dar bir çevrenin istifade edebilmesi gibi bir durum ortaya çıktı. İşte bu nedenlerle yeniden basılması bir ihtiyaç hâline gelmişti.

Tercüme edilen eserin gördüğü alaka toplumların geçmişteki yaşantılarını yer ve zamanı birlikte mütalaa ederek incelemenin daha doğru bir yaklaşım olduğunun artık farkına varılmış olduğunu göstermiştir ki, bu hayli sevindirici bir durumdur. Ancak meselelerin mekân yani coğrafyanın tanınıp bilinmesi suretiyle yorumlanması disiplinler arası kapsamlı çalışmalar yapmayı gerektirmektedir. Bu bakımdan Orta Çağ İslâm Tarihi ile ilgilenenler Orta Doğu'nun tarihî coğrafyası hakkında bilgi sahibi olmak durumundadırlar.

Ülkemizde son zamanlarda detaylı bilgi edinme imkânı veren tarihî coğrafya ile alakalı bazı eserler neşredilmektedir. Bununla birlikte bu eserlerin çoğunlukla tasvirî öne çıkaran bir kapsamda oldukları dikkat çekmektedir. Oysa geçmiş yaşantıların yorumlanabilmesi ancak insan-mekân ilişkisine yeterince yer verilmesi ile mümkündür. Dolayısıyla bu hususları dikkate alan ve ana kaynaklardaki bilgilere dayalı daha kapsamlı çalışmaların ortaya konması gereklidir.

Adnan Eskikurt
Cengiz Tomar
Mart 2026, İstanbul

YAZARIN ÖNSÖZÜ

Orta Çağ'ın Arap, Fars ve Türk coğrafyacılarının Orta Asya'nın yakın kesimleriyle Mezopotamya ve İrân'ı inceleyen çalışmalarındaki dağınık malumatı uygun bir kapsam dâhilinde bir araya getirmek için aşağıdaki sayfalarda bir girişimde bulunulmuştur. Başvurulan kaynaklar; erken tarihli Müslüman müelliflerle başlar ve bu memleketlerin Timûr'un ölümünü takiben, yani son büyük Orta Asya fetih savaşları sonrası iskânını anlatanlarla nihayetlenir, zira XV. yüzyılla beraber Asya'da Orta Çağ'ın sona erdiği söylenebilir.

Bu çalışma, *Bağhdad under the Abbasid Caliphate* adıyla 1900 yılında yayımlanan eseri tamamlayıcı niteliktedir ve 1890 yılında yayımlanan *Palestine under the Moslems* adlı eserde başladığım coğrafi kaydı daha da geliştirmektedir.

İki mukaddes şehir Mekke ve Medîne'nin izahıyla Arabistan coğrafyası, bunların önemli bölümü Abbâsiler hâkimiyetinde olmasına rağmen, hacmi çok genişletmemek için söz konusu edilmemiştir. Belki başka âlimler konuyu benden daha kapsamlı bir biçimde ele alıp, Arabistan'la Kızıldeniz karşısında kalan Fâtîmî halifeler hâkimiyetindeki Mısır'ın tarihî coğrafyasını yazar ve pek görkemli olmasına rağmen, uzak ve kısa ömürlü İspanya'daki Batı Hilafeti'yle (Endülüs) beraber Kuzey Afrika eyaletlerini tanıtarak Müslüman memleketlerin deveranını tamamlayabilirler.

Eğer İslâm tarihi ilgi çekici kılınacak ve hakikaten doğru biçimde anlaşılacaksa, Yakın Doğu'nun Orta Çağ tarihî coğrafyası baştan başa araştırılmalıdır. İlk teşebbüsü yapmış bulunuyorum, fakat daha nelerin gerektiğini ve mevcut çalışmadan daha iyisinin lüzumlu olduğunu da ilk fark edenim. Bununla birlikte; her ifade için başvurulan kaynakların dipnotlarda belirtilmesi, önceki yazarların bazı hatalarının düzeltilmesi ve Abbâsî hilafetine bağlı eyaletlerin bu dönemi üzerine kapsamlı bir inceleme başlatılmış olmasıyla, gelecekteki çalışmaların önü açılmıştır. Fakat eserim sadece bir özet olup, ayrıntılı olma iddiasından uzaktır, ayrıca hacmin artmasını önlemek için Müslüman müelliflerin yol cetvelleri [*itineraries*] tercümelerini tümüyle yapamadım. İbn Hurdâzbih ve Kudâme neşirlerine Profesör M. J. de Goeje'nin ilave ettiği yol cetvellerine ait tercümeler ihtiyacı giderme noktasında faydalıysalar da Sprenger'in *Post und Reise Routen des Orients* adlı eserden ziyade, son zamanlarda neşredilmiş metinlerden hakkıyla düzeltilmiş yeni bir yayın bu hususta hakikaten lüzumludur.

Müelliflerimizin ticaret ve mamuller hakkında ortaya koyduklarına benzer bilgileri her bir eyaletle birlikte verdim, fakat kayıt hayli eksik kalmıştır ve Müslüman Doğu'nun Orta Çağ'daki ürünleri hakkında umumî bir tetkik için, Alfred von Kremer'in *Culturgeschichte des Orients* adlı eserinin konu hakkındaki bölümü (*Handel und Gewerbe*) hâlâ bildiklerimin en iyisidir.

Dipnotlar kısmında başvurulmuş Müslüman coğrafyacıların kronolojik bir listesi, büyük harflerle içindekiler kısmından sonra verilmiştir. Başvurulan diğer çalışmaların tam künyeleri, dipnotlarda her bir yazara ilk atıf yapıldığında verilmiş olup, sonraki başvurularda indeks yardımıyla kitapta ilk geçtikleri yer tespit edilerek çalışmalarının adları kolayca bulunabilir.

Giriş bölümünde Arap coğrafyacıların çalışmaları hakkında özet bir anlatım mevcuttur, ancak bu husus, *Palestine under the Muslims* adlı eserde daha detaylı müzakere edilmiştir.

Hicri takvimi esas alan tarihlendirmede, miladi karşılıklar da (parantez içerisinde) verilmiştir. Uygulanan transkripsiyon yöntemine dair bir açıklama yapılması, bu yöntemin genel kabul görmüş olması nedeniyle gereksiz görülmüştür ancak Arap dilinde *tv* sesinin Fars dilinde genellikle *v* şeklinde telaffuz olunduğu ve vurgulu *z* yanında, Arap dilindeki *dh* ve *d* seslerinin günümüz Fars dilinde ilgisizce *s* biçimde telaffuz oldukları, *thn*in de *s* ses değeri bulunduğu dikkate alınabilir.

Neredeyse tamamen Doğu kaynaklarından derlenen böyle bir çalışmada şüphesiz birçok hata bulunacaktır; hatta önemli sayıda başvuruya rağmen yanlışlıklar da kaçınılmazdır ve herhangi bir düzeltme veya eksiklerin bildirilmesinden son derece müteşekkir olacağım.

Tarihî coğrafyanın bu alanında, başka araştırmacıların da çalışma yapmaya teşvik edilmesini temenni ediyorum. Bu deneme, yeryüzünün daha kapsamlı bir incelenmesiyle kısa sürede aşılacak olursa, daha iyileri için yolu hazırlama amacına hizmet etmiş olacaktır.

Guy le Strange
Floransa, İtalya
Mayıs, 1905